

ORPHEVS ANTIQUISSI-

MVS ET OPTIMVS POETA,
Philosophus Trismegistus de Lapidibus,
nunc demum latio iure donatus.

HANNARDO GAMERIO
INTERPRETE.

Accesserunt eiusdem Hannardi scholia, quæ & rei medicæ studiosis vtilia iucundaque futura sunt: & quæ quibusdã locis obscurioribus plurimũ lucis adferent.

*Item argumentum in Orphei libellum
Renato Perdrierio interprete.*

Accessit præterea doctissimi & clariss: viri D. Wendelini Coronobachij Nepotis, Medicinæ Doctoris iudicium, cum eiusdem animaduersionibus, quæ iusti commentarij loco esse possint.

LEODII,

Ex Officina Gualteri Morberij.

1 5 7 8.

CVM PRIVILEGIO.

ORPHVS

ANNO 1551

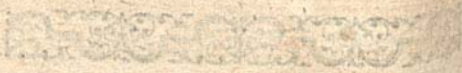
MVS ET ORPHVS POSITVS
Philosophus Trinitatis de Spiritibus
Sanctis deum laudate conuenit

HANNO 1551

Philosophus Trinitatis de Spiritibus
Sanctis deum laudate conuenit

Philosophus Trinitatis de Spiritibus
Sanctis deum laudate conuenit

Philosophus Trinitatis de Spiritibus
Sanctis deum laudate conuenit

1551

EX OFFICINA GUSTAVI MORITZ

1551

CVM PRIVILEGIO

M. HANNARDI

Gamerij in Orpheum Tris-
megistum præfatio:

A D D. P A V L V M

PROSTMANNUM REVE-
rendum & Generosum virum pietate, no-
bilitate & eruditione eminentissimum,
Insignis & antiquissimi monasterij Mar-
tiniani Abbatem dignissimum, dominum
& Musarum patronum.

 *Letteræ tuæ: Reuerende &
generose domine, quibus
pro Orpheo Trismegisto
tribus numinibus cōsecre-
to gratias non gratis agis immortales:
quarto nonas Iul: mihi redditæ sunt, ex
quibus animi tui integritatem voluntate
temq̃ facillimè & optimè perspiciens, in-
genium & iudiciū tuum satis pernoui.
Licet enim duo illi Trudonensis & Flo-
ressianus*

• A ij

ressianus

reffianus Abbates, studio & doctrina
viri præstantissimi gratissimos se erga
Orpheum præbuerint, meosque labores
honorarijs muneribus satis superque com-
mendarint, spemque & opinionem supe-
rauerint meam: nescio tamen (quod pace
eorum dixerim) quomodo tres illi tui
nobiles (quorum tamen pretium singuli
æquabāt) & acceptiores & multo gra-
tiores extiterūt, siue: quæ tui est iudicij
subtilitas acutissimi: quia Orpheum no-
strum Triarijs militibus defendendum
visus es committere, siue quia Trismeg-
gistum illum Poëtam & Philosophum
ter maximum tribus ter maximis NO-
BILIBVS aureis dignum iudicasti, si-
ue quia eum summo pretio æstimādum
censuisti. ut ut est, & quicquid est, hæc
tua Trias: qua & Orphei Trismegisti
dignitatem adæquasti, nomenque expres-
sisti, & argutum suauissimi ingenij tui
acumen ostendisti: merito mihi fuit gra-
tissima,

tiſſima, quam nō in meos priuatos, ſed in
omnium ſtudioſorum cōmunes vſus con-
uertit. Nam ſtatim atq; litteras tua deſi-
deratiſſima manu exaratas, tribusq; illis
nobilibus honoratas oneratasq; accepif-
ſem, in mentem venit, propter quem dati
& miſſi eſſent, ad eum reuerti, & non
alij quā Orpheo retractando, & eius
operi denuò ſub incudem mittendo im-
pendi oportere. Quod quidem vel eò ma-
gis Orpheo deberi viſum eſt, quò paulò
mendosior in lucem prodiiſſet. Accede-
bat & hoc, quòd tū ingenio & doctri-
na, tū etiam iudicio acerrimo vir præ-
ſtatiſſimus Vandalinus Coronobachius
Nepos, olim cum magno ſuo & Reipu-
blicæ commodo in Thracia atque India
verſatus, nunc veſo (vt Quintiliani ver-
bis vtar) in nobili Aduacorum emporio
medicinam factitās, miſſis ad Typogra-
phum litteris, ſtudiū & operā noſtram
commendauit, & non minus ſcitè quā
doctè

doctè quædam aut non obseruata, aut à
me non satis intellecta annotauit, quæ,
mea sententia, nequaquam à græcanicæ
& rei medicæ studiosis cælâda huic edi-
tioni adiecimus. Porro nolo te mirari,
quod mirari te scribis, quapropter cum
cæteris, Orphea etiam tibi cõsecrare vo-
luerim, siquidem tuæ sanctitas vitæ,
morum castitas, grauitas & animi con-
stantia, & temperatæ orationis atque
disciplinæ seueritas te nostro Orpheo nõ
patronum modò, sed etiam conseruator
rem meruerunt, qui priuatis utilitati-
bus publicas, mortalibus æternas ante-
ferens, multò diligentius muneri tuo,
quàm facultatibus consulendum putas.
At non te mihi ignotum dicas, nam quo-
modò tu, qui re & nomine pacis & san-
cti otij es socius, quiq; virtute animi atq;
vita bonus in te omnium bonorũ oculos
animosq; conuertis, Apollinis & Phæbi
similimus, à quo veluti subiecta & infe-
riora

riora corpora lumē accipiunt, quod mox
alijs impertiant, & quoad fieri potest,
reddant illustrius: sic & tu alios ad te
tanquā ad Asylum confugientes tam
libenter, quā copiosē tui consilij salu-
berrimi, virtutumq; tuarum reddis par-
ticipes: quomodò, inquam, tu, tanquā
ciuitas in mōte, in omnium oculis positus
vnū latere Gomerium potuisti, cui mul-
tò antè, quā Orpheum vertendum su-
sciperem, diuersorum hominū relatu &
presertim tuis, & D. Ioannis Vval-
seharts SS. Theologie Doct. absolutiss.
virtutibus fuisti notissimus, vtpote cu-
ius virtutes & studia planè diuina, tātò
presule dignissima magis magisq; indies
aucta, non tātum tibi apud tuos autori-
tatem conciliant, verum etiam absentes
& externos ardentissimis tui desiderijs
incendunt, in quorum numero me esse
non inuitus profiteor, tuis & in primis
tibi gratificari paratissimus. Accipe igitur

A iiij

tur

eur, domine gratiosissime, accipe, abbas
& presul amplissime, Orpheum Tris-
megistum tuum, nam quod tersior &
nitidior à prelo ad suos græcanica &
physicæ rei studiosos reuertitur, id vni-
uersum, tibi debemus, cuius liberalitate
& beneficio ab erroribus vindicatus ex
Trismegisto Orpheus Probstmannus &
Martinianus repete factus est: Vale mi-
sarum decus, & Abbatum gemma, cui
fortasse Abbates alios virtutibus, pieta-
te, eruditione & gloria pares habemus,
& in posterū habituri sumus, superio-
rem ferè neminem. iterum vale. iiii. Idus
Iulias. ex ædibus Typographi inter plu-
rimas occupationes raptissimè. Vale ter-
tium Poëta & Poëtarum pater,

Cuius in auspicijs felix Oeagrius Orpheus,
Nomine mutato, vult Probstmannus haberi.

Tuæ Reuerendæ & generosæ ex-
cellentiæ deditissimus atque
humilimus seruulus

Hannardus Gamierius.

DE METRII MOSCHIA R-

GUMENTVM IN OR-

phei libellum de Lapidibus Re-
nato Perdrierio Parisiensi
interprete.

Theodamanti Priami filio obuiam venit
Orpheus, cum aliquibus familiaribus
in montem conscendens, ad sacrificium,
quod singulis annis Soli peragebat: &
ei instituti annui sacrificij causam explicabat, in-
quiens: cum puer essem aliquando, & à dracone mi-
hi vitæ periculum immineret, profugi ad proximum
phanum Solis, à quo quum seruatus fuisset, pater
Phæbo donaria annuatim attulit, pro salute filij, il-
lo verò defuncto, pro patre huiusmodi rei sacræ suc-
cessor substituitur Orpheus: quam vt nunc exoluat
secum Theodamantem assumit, in via facultatem
& vsum lapidum recensens: ex quibus quidam sacra
facientibus multum conferunt, si ab ipsis gestentur,
vt votis fruantur: alij, venenatis morsibus meden-
tur. Quapropter (vt existimo) Nicander Colopho-
nius postremò incitatus, Theriaca conscripsit.

D. WEND: CORONO:

Fuit hic Nicander Xenophanis filius Colophonius Grā-
maticus, Poëta & medicus, qui Attali Secundi Ga-
latonitæ vixit & floruit tēporibus, cuius etiam num
hodiè extāt Theriaca & Alexipharmaca, in quibus,
exemplo

A v

exemplo Orphei, præsentia aduersus serpentum
morsus ab herbis petēda monstrat remedia, quem-
admodū ante eum à lapidibus petēda Orpheus
prius in hoc libro descripserat.

Eiusdem.

*Sciendum est, duo proœmia esse huius poematis.
In primo virtutem ipsam, & sapientiam celebrat,
& heroes propter illam olim in præcio habitos, &
semideos existimatos: quorum matrē virtutem ap-
pellauit: in eodem & priuatos homines obiurgat,
quòd inuideant virtutem amplectentibus, & cum
illis hostiliter agant.*

*In secundo Orpheus & Theodamas colloquen-
tes introducuntur.*

O R-

ORPHEVS DE ³

LAPIDIBVS M. HAN-

NARDO GAMERIO

INTERPRETE.

Iuppiter à miseris eladem mortalibus arcens,
Iussit vt in terras Atlandide natus abiret:
Qui sua dona ferens ærumnis ritè medendis,
Humano generi secretas traderet artes.

Vos igitur: quibus est animi sententia prudens
(Quandoquidem dico tantùm sapientibus ista,
Quùm stultis operam benè sumptam nemo locarit)
Accipite hæc animis, & læti fixa tenentes
Diuorum monitis promptas aduertite mentes.

Res facit esse deos, qua delectatus Apollo
Ipse suum * natum morbos curare peritum,
V'sibus insignem medicis inuexit olympo.

* Alcides etiam diuina palladis arte

Auertit misera noctura pericula turbæ:
Saturnoque satus latè super æthera Chiron
Gnarus opis medicæ caput inter nubila condens,
Permistus superis altum conscendit olympum.

Iuppiter hos gaudens intra sua tecta recepit,
V'pote quos diuis sua gratos propria virtus
Reddidit, aut aliqua cælorum parte beauit.

At, qui sceptrâ deus fragili gerit aurea mundo,
Dispensator opum, miseram vel degere vitam
Cogit, & innumeris premit anxia pectora curis:
Vel, si qui sapiunt aptis rationibus vsi,

Hos

Què hic
Orphe⁹
Mercurium vo
cat, alij
Prometheū fa
ciunt.

*.i. Aesculapiū.

*.i. Hercules.

Hos in Mercurio sacrum diuinitus antrum
 Ducit, & optatis dat votis posse fruisce,
 Omnia suppeditans: ceu pleno copia cornu
 Diuitias & opes ac plurima dona ministrat:
 Quæ mox inde domum veniens miranda reportes,
 Et depellendis arumnis munera, plenis
 Ambabus manibus, quàm laudatissima monstres.

Quisquis Atlætiadæ semel hoc penetravit in antrū:
 Quid Hunc neq; dira grauis morbi contagia lædent,
 Conficientiæ domi, neq; victus ab hostibus ullam
 possit cognitiore
 Victor ubiq; potens aduersam sentiet iram.
 rum naturalium.

Quin neq; vir fuerit tam forti pectore quisquam,
 Qui velit illius profiteri viribus hostem,
 Aut ab eo dandam speret pugnando coronam.

Imò feris illum montanis esse leonem,
 Efficiamq; Deum populis hinc inde videri,
 Ac (veluti Reges magnum Iouis incrementum)
 Externæ gentis sentire colentis honorem.

Illum dijs similem molles heroës amabunt,
 Tractandumq; piè propter sua brachia pendent:
 Illum sollicito versans in amore vocabit,
 Participemq; sui volet esse puellula lecti,
 Qui varius claro spectandus luceat auro.

Eius vota pias superùm referentur ad aures,
 Et rata semper erunt: quod dijs firmantibus omen
 Tutus, & à pelagi securus ubiq; periculis,
 Terras atq; maris siccis premet æquora plantis,
 Incutietq; sui, nullo comitante, timorem
 Piratis latum solitis vexare profundum.

Hunc serui dominū cari patris instar habebunt,
 Ac sum-

Ac summo studio, curaque fideliter arcta
Seruabunt ades, tanquam sint regis, heriles,
Hic sciet ingenuam, quamcunq; poposcerit, artem,
Quodque sub occulto conclusum pectore gestant,
Noscet id omne suis, exploratumque tenebit,
Et quasi diuinis secretum mentibus abdet.

Quin etiam volucres vates Iouis atq; ministras
Ignoto liquidum ferientes æra cantu
Audiet, & voces intellecturus earum,
Sæua retundet humi gradientis tela draconis,
Reptiliumque graues animantum cõprimeat ictus.

Ille sacrum morbum sacro medicamine tollet,
Ac Elephantiasis quouis in corpore vindex
Defunctas animas cæco reuocabit ab Orco,
Et quascunq; volet formas post funera reddet.

Plurima prætereâ verè diuina leguntur,
Abstrusoque latent & conseruantur in antro
Munera semideis & turbæ danda beata,
Quæ mihi stellati mactator prouidus Argi
Iussit, vt ad populos seruandos carmine dulci
Nusquam dissimulans clarè vulganda referrem.
Sed bona cum donis homini sapientia sordet,
Et luit immeritas damnata scientia pœnas,
Quæ vetus in summo debebat honore reponi.

Despicitur virtus, & nil postponitur illi,
Quæ tamen humanos leuat omni parte labores
Diuitijs potior: quæ re præstantior omni
Religionis amans curam facit esse deorum,
Et facit esse deos, quos quisque docendus amabit.

At sanos homines insani sæpe fatigant.

Et cogunt

Com-
moda e-
ruditi-
nis atq;
sciētia.

22
22
22
22
22
22
22
22
22
22
22
22
22
22
22
22

Et cogunt patrijs miseros ex vrbibus ire,
 Mercurioque deo passim conuitia dicunt:
 Quòd cum semideis olim versatus, iniquum
 Humano generi subito se præstitit hostem,
 Difficilemque magum vulgato nomine fecit,
 Quem penes & cultus, & diuùm oracula manerent.

Omnib'
 gratifi-
 cans nō
 omnib'
 placet
 Mercu-
 rius.

Ipse quidem fortis multo certamine victor
 Cædibus exultans claram Ioue præside lucem,
 Et velut accenso maiorem lumine reddit.
 Sed genus hoc hominum stolidarum more ferarum
 Expers consilij, non implorare solebat
 Luminis auctores & dantes munera diuos.
 Nec miratur opus præsentis numine sacrum,
 Nec quærenda petit: siquidem mens improba prauis
 Indulget vitijs, & densa condita nube
 Florentis pratium virtutis adire recusat,
 Præbens innumeras quouis è flore coronas.

At quicumq; meis erit auscultare paratus
 Prudens consilij: huic me promitto daturum
 Thesauros auro meliores diuite pulchros
 Donandos homini, qui fortis vbiq; potensque
 Institui cupiat, docilis patiensque laborum
 Ausus in ignotis perquirere plurima rebus,

Affiduis
 vendit
 sciētiam
 laborib'
 Iuppiter

Nam, qui cuncta videt latū conuersus ad orbē,
 Non vult finem Saturnius esse laborum:
 Sed iubet assiduo sudore per omnia ferri:
 Sicut equi tracto clarum super æthera curris
 Solis ad occasum latè splendentis anhelant.

Occasio
 scripi

Hypothesis .i. libri argumentum.
 Me magis oblectant consulti verba magistri

Prudent

huius &
sacrificij
peragē-
di.

Prudentisq; viri, quàm grandes æris acerui,
Aut, quod præcipuè mortalibus imperat, aurum.
Nam: cum sacra deo facturus debita phæbo,
In vico patrijs concluso mœnibus irem:
Ecce, suburbano tunc fortè reuersus ab agro
Se mihi Theodamas prudenter commodus offert.
Ad quem: dum sociam cum dextra copulo dextrâ
Talibus extemplò sum clarè vocibus vsus.

Qui mihi dilectos inter numeraris amicos,
Cras, nisi te causis occasio pluribus vrget,
Me socio patriam retrò comes ibis in urbem.
At modò, quandoquidem mihi post conuiuia lato
Obuius es diuùm præsentis numine factus,
Dic agè, si mecum proficisci fortè recuses:
Nam stata sacra paro, quæ sanctè facta modestè
Lata mente viri superis præstare solebant,
Vt pote quæ diuos oblectatura colendos
Efficiant festis simul indulgere choræis.

Non longum faciemus iter, quia cernis ab isto
Culmina summa loco laris incunabula nostri,
Vnde fui quondam puer ausus solus abire
Ponè sequens iunctas visis perdicibus alas:
Quas simulac vidi, tantùm non ipse prehendi
Ante pedes interq; manus hinc inde volantes.

Postmodò præproperè factò super omine pronus
In pectus cecidi, subiòq; per omnia currens,
Perdices iterum pede festinante sequebar,
Quas ego deueniens ad summa cacumina montis,
Audio turbatas illinc stridentibus alis,
Non secus ac tenso iaculum torquetur ab arcu.

Optatum

Optatum celes per aëra pennas.
 Quippe fuit visus patula sub tegmine fagi,
 Ducere terribiles per tracta volumina gyros,
 Sibila colla tumens mortis prænuucia serpens.

Hunc ego per dices aduersa parte secutus
 Totus in ancupio ductu multiplice lapsus
 Non prius aspexi, quàm colla minantia cadens
 Tolleret altus humo, viuum absorbere paratus.

Si discedenti retrò quis præsto fuisset:
 Diceret ille quidem, me non puerilibus vsus
 Gressibus, at volucres perditum more secutum.
 Horrebant siquidem pauido mea membra timore,
 Et stabat trepidus circum præcorata sanguis,
 Quando mihi scirem tam certa pericla creari.

Sæpe feræ telo supremæ sumbria vestis
 Fermè tacta fuit: mortem mihi sæpe minata
 Dira cruentato mortis mihi causa fuisset:
 Ni Deus antiquam me deduxisset ad aram
 A patribus Soli, qui conspicit omnia, factam,
 In qua relliquiæ flammæ iacuerè voracis
 A sicco direpta sudes oleagina ligno:
 Quam simulatq; manu se defensante prebendi,
 Illicò terribilem baculo conuertor ad anguem
 Hoc magis iratum, quòd me consistere coràm
 Et sumpsisse sibi contraria tela videret.

Iam spinam spiris ingentibus ipse ligarat,
 Versaratq; suis sinuosa volumina nodis,
 Clamoresq; meos per sibila plurima vincens
 Impositum sacra caput importauerat ara:
 Cum frustra feriens frangendo fuisse draconem

unum solida decet.

Sentio

Non secus ac mulctris sua præbent vbera vacca,
Aut velut est pleno sæcunda puerpera partu.

lacteam
vocant.
Card. lib
7. de sub
sil.

Hanc & Anactiten patres adamanta vocarunt,
Quod per eam superis fumantia sacra placerent.

Hanc & lethæam dixerunt omine gemmam:
Quod planè prohibens rerum meminisse malarum
Pacatis animis bona concipienda ministrat,
Nec sinat ipsa deos hominesue doloribus angere.

Non desunt alij, qui posse galactida dici
Hunc lapidem dicant, quia densi copia lactis,
Aut sanies lacti similis monstratur in illo,
Cuius ut & vires mox experiare licebit.

Vbera si videas ouibus concrescere lassis,
Si gregis in medio stes conspiciendus ouils,
Et nunc penè suos maturos viribus hædos,
Nunc etiam factos multis balatibus agros
In stabulis agnos iuxta præsepia spectes:
Obsecro, quid facias, ut eis medeare iuuandis?
Inuitas ouium matres ad flumina coges,
Atq; laborantes vitijs in fonte lauabis,
Dùm putres habeat voluatq; per agmina fluctus.

Hinc letus radijs & primo lumine solis
Vuzenti similis, tanquam pollinctor, obibis
Caprigenas pecudes, & oues in ouilibus omnes,
In cinerem versi Galatidis viribus vsus,
Quem dabit in liquida tritum salisugine crater.

Mox pecudes vegetas & conualuisse videbis,
Et largè præbere suis lac fœtibus vltro,
Quos saturos videas circum data pabula miris
Luxuriare modis, saltuq; per omnia ferri.

B ij

Si bibas

*Si bibat immixtum Galatidem fœmina musto,
 Plurima lactis erunt lactanti flumina matri,
 Et satur in cunis lactatus dormiet infans.*

*Si lapis è pueri collo dependeat idem:
 Pestis nulla suam dabit illa nocte Megaram,
 Sed nec erit visis ætas ea territa spectris:
 Quod si tu lapidem manibus gestaris eundem:
 Te venerabuntur quocunq; sub ordine reges,
 Te populus multis cum gentibus omnis amabit,
 Et rata semper erunt diuos tua vota precantis,
 Vtpote quæis fuerint præsentibus omnia curæ.*

3. *Petraces, qui & glossopetra.*

*Quisquis glossopetram lapidem gestare meretur,
 Frustrâ Thuricremam non sacrificabit ad aram.*

4. *Achates syluosus. Agata.*

*Si gestare manu partem merearis Achata,
 Commoda sortiti frondosa nomina syluæ:
 Gratus eris superis, qui delectantur in illo
 Arboreis plenos referenti floribus hortos,
 Monstrantique suos ipso cum pondere ramos.
 Scilicet est ideò dictus syluosus Achates,
 Quod natura suis respondeat vndique syluis,
 Ceu viridi gravidas ostendat in arbore frondes.*

*Bobus araturis si cornua tracta fricabis,
 Aut humeros tanges, vt aratio fiat, Achate:
 Spiciferam Cererem fautricem senseris esse,
 Et sata lata tuo matura videbis in agro.*

5. *Cornu cerui.*

*Vt sint dura tibi viuacis cornua cerui:
 Accedes superos, quos admirabile rerum*

Natura

Naturæ delectat opus, quod cernuus habendo
Donatum capiti celer inter cornua gestat,
Extra se varias ausus promittere vires.

Non tamen innatus capiti lapis esse videtur:
Sed duro similis lapidi color extat in illo,
Et, lapis, an cornu sit, vix dignoscere possis:
Ni prius obtritum re vera senseris esse
In cornu lapidem, qui caluis redere crines,
Ac oleo mixto caua tempora fortiter vinctis
Instaurare solet sublatis crinis honorem.

Si fortasse tibi iuuenis ducenda sit vxor,
Hoc præsente piam viues in secula vitam:
Et vos multiplici iungens concordia nexu,
Pacificis animis stabilem firmabit amorem.

W E N D: C O R O N O:

Nicander author est, suffitu cornu ceruini, quod multa
cuspide præstans sit, noxias serpentum plagas tolli.

6. Barbarus lapis ijs potissimū seruiēs at-
que utilis, qui in agris colēdis occupātur.

Filius Agiochi Iouis almo sanguine cretus,
Pictus acu chlamidem, taurorum pastor agrestum
Delegit lapidem, qui barbarus esse putetur.

Nascitur hic rapidi Syrijs Euphratis in vndis,
Qui semel inuentus si sit tibi sacra paranti,
Induet auratas fœcundis vitibus vuas:
Et dabit vt vini non copia parua sequatur.

7. Iaspis. Iaspide.

Splendidus, & viridis superis est gratus Iaspis,
Et sacra facturis omnem fortunat honorem:

Nam per eum diui prisco de more vocati

B ij

Aerijs

Aerij mittent effusum nubibus imbrens,
 Et large pluuijs caelestibus arua rigabunt.
 Siccus ager iusto ridens humore madescet,
 Et, quaecunq; nocent campis, ab Iaspide victa
 Illico cessabunt funestæ lædere pestes:

Auspicius diuis hoc confirmantibus omen:
 Quod lapis hic positus; veluti crystallus: in ara
 E phæbi radijs caelestem concipit ignem,
 Et sine communi flammæ ciet igne furentes.

Prorsus idem faciet, si puluere reclus Iaspis
 Impositum cineri gelidum ferat ipse lebetem:
 Namq; licet ferri non sentiat alueus ignem
 Frigidus, & gelidis multò plenissimus vndis
 Protinus ardentis vis efferuescet aheni,
 Et magnum gemitum rauco stridore ciebit.

8. Topazus. Topatio.

Qui bonus & multum pellucidus esse videtur,
 Vtilis est etiam facienti sacra Topazus.

9. Opalius & Lepidorus.

Dicitur Opalius superis charissimus esse,
 Qui puero similis formosum corpus habenti
 Morbosus vitij oculorum vitè medetur.
 Si facias istum lachrymis coalescere pini,
 Ac in odorata smyrna lapis ille teratur,
 Qui lepidorus habet squamosus ab angue figurant,
 Protinus in rebus presentibus atq; futuris
 Vaticinis populo reddes oracula dictis,
 Ac ignota prius bona, vel mala plurima disces,
 Expertus nervis lepidorum posse mederi.

Hî duo sunt lapides ornati numine phæbi.
 Quippe

Quippe coruscantes multis splendoribus ambo
 Solis habent radios, quos solo forma colore
 Distinctos oculis in imagine crinis adumbrat.
 Sublatis radijs Crystallum hunc esse putares,
 Illum Chrysolitum iurares posse vocari.

Lapides
 Solares

Sunt tamen ambo sacri præstâtes numine phæbi,
 Et profunt homini, qui clara lucis amator
 Spiritui solis bona naturalia debet,
 Quem, simulac multa spectandum laude videbis,
 Cernuus Heroem multæ virtutis honora.
 Hi siquidem lapides ea pulchrè dona ministrant,
 Propter quæ faciles superi dant vocibus aures,
 Et vertunt animos ad verba rogantia promptos,

10. Magnes. Pedra calamita.

Bellipotens Mauors magnetem semper amavit,
 Qui (veluti medium complectens virgo maritum,
 A quo diuelli se non passura fuisset)
 Pellicit, aut ducens erabit ad sua pectora, ferrum,
 Complexuque fouet non diuellendus ab ipso.

Compa-
 ratio Ma-
 gnetis
 ad mulie-
 rem ma-
 riti ama-
 tricem.

Dicitur hic olim phæbi seruasse puella,
 Cùm sua conficeret medicamina sortia Circe:
 Hoc quoque tunc audax * Aetias vsa ministro,
 Quando veneficijs miris intenta parandis
 Seruum Thessalicam docuit mirabilis artem,
 Ostentans varias in toto pectore dotes.

* .i. Me-
 dica.

Iudicio lapidis Magnetis discere posses,
 An thalami consorsque thori tua casta sit vxor,
 Promissamque fidem nudam tibi seruet, & ades
 Ex Veneris pacto communis fœdere curet.
 Hunc siquidem lapidem sub strata cubilia condens,
 Mustabis

B iij

Mussabis placidas submissa murmure voces,
Mulcebisque tuo mortalia pectora cantu.

Illa soporifera deuicta quiete iacebit,
Et somno indulgens ad te sua brachia tendet,
Amplecti cupiens cantantem dulce maritum:
Qua si vota tuo non praestitit integra lecto,
Protinus in terram sponda voluetur ab alta,
Turbatis animis & toto corpore praecipis.

Hunc duo si fratres lapidē mereantur habere,
Semper erunt socij tranquilla pacis amantes:
Quòd si iura fori non contemnenda sequaris,
Et studijs gratam captes popularibus auram:
In magnete potes vulgi nutrice fauorem,
Eloquijque sonis populo charissimus esse.

His alias vires iam dictis laudibus addam,
Multaque praeterea lapidis miracula ponam:
Calorum dominis superis quid maius habemus?
Et tamen vsque adeò flecti magnete putantur,
Vi tibi non aliter, quam gratificentur amici,
Quos facunda dedit rerum natura parentes.

At verò liceat nobis fecisse periculum
Cuncta probaturis experturisque probanda,
Cum sacra facturi sanctam veniemus ad aram:
Nunc: quia ponè legens pleno vestigia gressu
Fert humeris magnam vsq; forti pectore sylvam,
Et, quia magna viae pars restat euntibus vnà,
Non metuis visos diris aspectibus angues:
Disce etiam nullo frangi serpentis ab ictu,
Dummodò sit tenuis pertusi puluis Ophitea:
Nam simulac contra retum lethale draconis,

Contra

Supersti-
tio ethni-
ca.

Contra vipereos morsus in vulnera mittes,
Mortifero veniet præsens medicina dolori.

11. Orites siue siderites & Ophites.

Vulneribus factis serpentum dente medetur,
Aut aliquos saltem cruciatus lenit Orites:

Si datus in vino puro sumatur ab illis,

Quos nunc hydra suo, nunc morsu vipera læsit.

Ista Philoctetes heros incommoda passus,
Qui dudum paridem cursu vehemente citatum
Victor apud Troiam superatum fraude necavit,
Quiq; (Heleno Danaus ita præcipiente) vocatus
Saucius ex Lēno Troiana ad pergama venit:

Ista philoctetes (inquam) Pæantius Heros,
Occisor paridis fallax incommoda passus,
Iam diffusus erat (carantē Machaone) vulnus

Posse suum tolli, nisi patre docente, lapillum

Affecto femori sensisset ritè mederi.

Phæbus ei dederat lapidem, qui nomine verus

Reque Siderites (nonnullis dictus Ophites
Mortuus) in specie madidus lucente, vel asper,

Fortis, purpureus, crassusque ostentat habenti

Rugarum similes in aperto corpore fibras.

Huius virtutes ego me didicisse recorder

Æquali spatio viginti atque octo dierum,

Arcanas Heleno tradente fideliter artes:

Vt qui fœmineis homines congressibus arcet,

Et damnare iubet muliebria balnea castos,

* Ac Veneri sacrum facit euitare capillum,

Præbenti nimium gratam mortalibus escam.

Hunc Helenus lapidē viuus in fluminis vudis,

Paris
philocte
tæ iacu-
lis occi-
sus.

Descrip-
tio Side-
ritæ.

Αδιάρτος
ἰδιόμα-
τος ἰψὸ
χαιο.
Non hic

B v

Assiduo

herbam
adiantō
intelligit
sed vene-
rem que
præcit
herbæ
isti, que
que
huic her-
bæ no-
mē fecit.

*A*siduo motu versans ob saxa lauandum,
*C*reditur infanti similem fecisse figuram,
*M*ollibus ut tunicis puerilia signa gerentem,
*E*t, quasi sacrificis placaret numina votis,
*C*antando lapidi vitalia dona dedisse.

*Q*uin etiam dicunt illum posuisse lucernas
*A*edibus in parvis accenso lumine claras,
*E*t: velut infantem teneris complectitur vlnis,
*Q*uem pia prosequitur diuino mater amore:
*S*ic illum memorant enutruisse placentem
*H*anc superis gemmam, curaq; fideliter arctæ
*T*ollendo manibus circumportasse fouendam.
*T*u quoq; quando dei præsens miracula poscis,
*E*t cupis oblatas voces audire decorum:
*C*onficto gemmam manibus vibrantibus istam,
*E*t subito paruus vagire putabitur infans
*Q*uarenti similis genitricis ad vbera pasci.
*T*u verò intrepidus animis gestare memento,
*N*e, si fortè nouo tua soluens membra timore
*E*xcidat è manibus terram tacturus, & inde
*T*erribilem diuim peccanti concitet iram.

*A*ude igitur quæ sunt post euentura rogare,
*N*am responsa tibi quarenti vera sonabit,
*E*xponetque suis oracula singula dielæ:
*Q*uæ magis ut plano possis ediscere sensu,
*A*ccedens propius (si quando enigmata pandet)
*P*ercipies aliquid diuino more doceri.

*P*riamus
*A*gamē-
*n*oni &
*M*enelao

*L*aomedontides gemmæ virtutibus huius
*P*hæbæo lapidi tunc confisus, id ante
*F*ratribus excidium, quo patria tota periit,

*H*oc

Hoc & non alio pacto prædixit Atridis.

Nunc igitur multas alias verace notandas

Ore Sideritæ vires ex ordine pandam:

Nam valde similis lumbrico cuncta trementi,

Ipse facit subito pallefcere membra timore,

Et facit esse metum non formidandus inanem.

At Præantiades te multo triftior ibat,

Quando recordatus sibi facti vulneris anguem

Territus in fomno mordentem sæpe videret:

Quare non unquam genibusque & poplite flexo

Orandis superis adolere volebat honores,

Ni præstò sapiens Palamedes testis adesset,

Qui sciret magnum verbis lenire dolorem.

Quodam fortè die postquam venisset ad illum,

Et mala serpentum vitare pericula vellet:

Tradidit arcanos comitatus Apolline sensus,

Quos ego veraci dicendos carmine ponam.

Me deus intonsus donavit munere vatem,

Virtutemque dedit, qua, cum prædicere possim,

Veridicus populo mystes oracula reddo:

Sed prius obstrictum per sacramenta coëgie

Dicere, me nunquam mendacia falsa parare,

Aut curaturum falsis intendere verbis.

Vnde meis præbens securas vocibus aures,

Credideris vati nil præter vera sonanti.

Tu mea verba tuo Princeps iaculator Apollo,

Quæ sum dicturus sancto rege singula nutu.

Terra parit miseris cladem mortalibus ægram,

Ac eadem cladi medicamina nata ministrat:

Serpentes siquidem produxit terra, sed ipsa

Apostro-
phe ad
Apolli-
nem.
Firmiffi-
mis ra-
tionibus
docet.

Contra

lapides
herbis
esse ante
ponēdos

Contra serpentes medicinae dona paravit.

Omne genus lapidum sua terrae semina debet,

In quibus abstrusa mirando nomine vires

Immensa, variaque latent multaque teguntur.

Quae prestare queunt natae radicibus herbae,

Hac eadem miri praestant virtute lapilli:

Magna subest herbis & vis radicibus ingens,

Sed gemmis multo vis maior inesse videtur:

Nam natura suis manet incorrupta lapillis,

Quasque senescentes vix tempore videris villo,

Perpetuo vires durantes integra servat:

Radices vero non omni tempore viuunt,

Aut in flore manent, sed mox staccescere visa

A se degenerant, nec habent in viribus usum.

Vere bonas plantasque malas carpisse licebit,

A quibus utilitas detrimentumque petatur,

Aut quibus integritas, vel deprauatio subfit:

Sed raro lapides corruptos esse videbis,

Cum tot sint lapides, quot natae montibus herbae,

Tot numero valeant, quot praestant corpore vires.

Tute vir excellens & valde nobilis heros

Fide Sideritae, per quem securus ab omni

Serpentum iaculo per mille pericula vades:

Et: licet anguicomae sint hinc atque inde figurae,

Quae vel perniciem vel detrimenta minentur:

Protinus euades mediae discrimina mortis,

Amplexique suo tua morsu crura dracones,

Non poterunt aliquo te conspurcare veneno,

Sed subito stupidiis similes, similesque fugatis,

Effugium quarent, ac dilabentur in agros,

Aut

Aut de more canum blanditi femina lambent,
 Testantum exertis in saltu gaudia linguis.

Quādo Sidericē, me dante, Euphorbus haberet,
 Venatum properans inter spelæa draconum
 Sapius in media securus dormijt Ida,
 Nec tamen ille feræ cuiusquam spicula sensit,
 Nec fuit ausus ei quisquam nocuisse draconum.

Inclytus & pulcher mihi consobrinus, & idem
 Pectore vir forti præstans Menalippus amabat
 Euphorbum iuuenem, qui primæ flore iuuentæ
 Pulcher & ipse fuit, cristâq; comante superbus,
 Nec minus in bello vibrata nobilis hasta,
 Solus enim potuit nullas Icetaone natus
 Indagare feras, quas indefessus agebat,
 Quando sibi comiti præsens Euphorbus adesset,
 Quo solo voluit socijs canibusq; parato
 Contentus dominus medias perquirere sylvas,
 Ac exploratis sua retia tendere prædis.

Hunc ipsum studijs exercitioq; Diana
 Acriter intentum pater obiurgare solebat,
 Quod fera bella feris capiendis mille pararet,
 Quodq; suo damno ventura pericla vocaret.
 Hunc ipsum Priamus quandoq; retraxit ab isto
 Venandi studio: sed non effecit, ut vnquam
 Fidus ab Euphorbo latum discesserit vnguem.

Hunc ipsum iaculo virosus læserat hyærus,
 * Causa, quod à charo diuisus staret amico,
 Quem simulac vidi sua tristia fata gementem,
 Tendentemq; suas ad habenda leuamina palmas,
 Facta pedi tractans serpentis vulnera morsu

* Hunc
 versum
 Wend.
 Corono.
 substi-
 tuit.

In triti

In triti lapidis permixto puluere iuuat,
Et subito compos votorum saluus abiit.

Auxiliatorem natura creauit Ophiten,
Qui matres steriles fecundas reddere possit,
Et qui principibus sua curet vulnera lassis.

Comoda magna deos homini prestare fatendum est:
Nam genitricem medicam dixisse recorder,
Quod vires lapidis clari didicisset Ophitea,
Quando Bucolides Euphorbus rite professus
Affereret multo vir quam doctissimus vsu,
Non tantum contra serpentum tela valere,
Sed quandoq; grauem capitis tenere dolorem,
Et caecis oculis amissam reddere lucem.
Quin etiam surdis auditum saepe reduxit,
Effecitque virum sentiri posse maritum,
Qui prius ingrati Veneri prestabat opellam.

* Hic lapis extractum] hos tres versus puto non ad ophiten, sed ad Gagatem referendos.

Hic lapis extractum si sit proiectus in ignem,
Illico serpentes accepto pellit odore,
Ac prodire suis inuitos cogit ab antris.

W E N D: C O R O N O:

Et caecis oculis] praceptor meus Garcias ab horto collyrijs huius lapidis puluerem adhibere solet, & potius agrorum miscuisse post datas potiones obseruauit, semperque illi negotium felicissime cessasse volebat idem ophiten dici.

12. Gagates. Azauaie.

Serpentes fugiunt facto nidore gagatem
Humanum faedo perdentem corpus odore.

In nigro viridam species mentis a colorem

Fluore

Hunc lapidem latum non longum recta figurat,
Tadarum similes efflantem fortiter ignes,
Inque caua tetros reddentem mare furores.

Quis etiam nusquam plantatas præterit herbas,
Sed: velut Hercules prosternit corpora morbus:
Sic plantas demittit humi pronasque reponit,
Et marcescentes nunc huc impellit & illuc,
Priuatæque suis in cæno viribus abdis,
Ve placent Hecates armatam cladibus iram:
Quæ cornuta, suo dum curru tracta videtur,
Conspectis hinc inde malis gaudere solebat.

Hunc lo
cum in
græco
depraua
tum &
Perdrie-
rio suspe
ctū pro
nostra
virili re-
stituim⁹.

Huius si lapidis suffitu fœmina corpus
Fumiget, & fumos eiusdem mittat in aluum:
Illicò sanguineum stillabit ab inguine virus,
Pelleturque grauis tali medicamine morbus,
Qui solet obstructis vebemens in mensibus esse.

Plurima præterea noui præstare Gagatem,
Qui, quoties fœdos agilis venaberis angues,
Proderit, & solo pellet nidore dracones.

W E N D : C O R O N O :

Vt placent Hecates] veterum poetarum Theologia, &
magorum superstitio habet tenuissimo minimoque,
& vilissimo porri ac malæ cibo victitare manes,
quibus Hecate curandis præesset, pro cuius ira pla-
eanda sub nouilunium diuites in triujs vespere ce-
nam ponebant (nam tribus nominibus appellaba-
tur, Luna, Artemis & Hecate) quam pauperiores
diripiebant & deuorabant dicentes, quod Hecate
deuorasset. Hoc autem, quia sub nouilunium fieri
solebat, in græco exemplari est *ἀρπίδα* .i. cornu-
tam, lunæ, siue Hecates epitheton, quod cur omi-
scria

serit Hannardus, nescio, nisi fortè (vti hoc loco con-
queritur) mendosius illi exemplar contigerit, bona
igitur eius venia Gamenij carmen quod est,

Quæ celeri curru dùm præterueta videtur,
tali versu permutabimus.

Quæ cornuta suo dùm curru tracta videtur.

13. Scorpius.

Scorpie, te lapidem non esse putauit Orion

Maximus Heroum, quando cruciatus acerbo

Diu exebatur propter sua membra dolore.

Namq, à te potius medicamina danda petisset,

Quàm viuis cuperet sublimis in astra referri.

14. Coriphode. nisi sit legendum corfoi-
des, quòd nusquam (quod quidem sciam) de
Coriphode legatur: & quæ hic Orpheus
Coriphode tribuit, ea omnia cor-
foidi conueniant.

Quin etiam canum lapidem non norat Orion,

Qui medicamentum permistus ad allia præbet,

Et iaculatorum, ceu scorpio, vulnera curat,

Momentoque breui telorum comprimit ictus.

Canties hominis representatur in illo,

Et per eum sumptum cum vino desinit esse

Punctio lethalis, vel factus ab aspide morsus.

Tritus & ex oleo, calido super igne, rosarum

Potus, habet collis ingentia dona medendis:

Quin & aqua tumidos homines intercute purgat,

Permistusque nouo, cum trito puluere, mellis

Pellit materiam per membra soluta nocentem,

Ac omnem tumidum profligat ab inguine morbum.

15. Corallium. Corallo.

Vulnera, quæ fecit per acumina scorpio caudæ,
Lethalesque notas serpentum dente paratas
Coralij virtus sacro medicamine tollit.

Rettulit ipse mihi præsentî Phæbus Apollo,
Coralij vires alijs excellere rebus,

Quas natura suo nascentes more creauit:
Vipote cui solito veterem deponere formam

Primæ dissimiles tribuit deus ipse figuras:
Quæ res falsa queat, vel saltem fabula dici,

Ni documenta rei certæ pius vsus haberet.
Prouenit è viridi, cum primùm nascitur, herba,

Quæ non fixa solo, sed, tanquam muscus & algæ,
Inuenit in medio naturæ semina ponto:

Pòst, senium patiens in læso frondis honore,
Amisissis folijs mediæ maris innatat vnda,

Dùm spumante salo fluctus ad littora voluant,
In quibus (vt dicunt, qui se vidisse loquuntur)

Æthere sub nudo positum firmatur, & inde,
Quod manibus poterat tractatum molle videri,

Fit subito molli durum de vimine saxum.

Forma prius consueta manet, sed ramus in ipsis
Frondebis & fructus & qui radicibus olim

Truncus erat natus, cum toto cortice saxum est.

Si fortasse tibi contingeret ista videre,
Illicò mille tuum pertentent gaudia pectus,

Ac: vetut istarum rerum tangebar amore,
Qui magis atq; magis cupidus que audusq; videndi

Intentis oculis miracula visa notabam,
Monstra locuturo vix ausus credere Phæbo:

Admirā
da Cora
lij natu-
ra.
Hunc lo
cum ex
Orptheo
Ouid. li.
4. Meta-
morph.
de sum-
ptū, pro
suo vsur
pauit.

C

Sic

Sic eadem spectans satiari velle recuses.

*Fama fuit veras non Gorgonis esse figuratas
 At modo: quum fieri re comperiamus & istud:
 Quis neget implicitos capiti pro crinibus angues?
 Persea quis dubitet velociter esse volantem?
 Et vacuum celeres iactare per aëra pennas?*

*Scis equidē domitā gelido sub Atlante Medusarum,
 Exitium multis & noxia damna parantem
 Supplicium Persi victori morte dedisse:
 Nam, quos ipsa suis oculis horrenda notarat,
 In durum siticem conuersi protinus ibant.*

*Vnde nec armipotens bellatrix Gorgona vidit,
 Nec tulit à charo superatam fratre videri,
 Donec ei Perseus à tergo fortiter icta,
 Ceruicem variam falcato frangeret ense,
 Et caput anguiferum clypeato conderet aere:
 Quæ capitis facies quamuis occisa fuisset,
 Perniciosa tamen fuit: & crudelis imago
 Conspectos Erebi nigras transmisit ad umbras.
 Cade madens heros Perseus ad littora venit,
 Pollutasque manus victrices abluit vnda,
 Gorgoneumque caput (quod adhuc sentire putabat)
 Ipse super virides deponit sedulus herbas,
 Donec in æquoreis post bella viaq; labores,
 Respirasset aquis, & vis nervosa redisset.*

*Interea capiti substrata molliter herba
 Sanguine purpureum sibi contraxere rigorem,
 Quas pelagi nymphæ concretas esse videntes
 In solidum lapidem mox condensantur & ipsæ,
 Ac in purpureo perstat mansura colore*

Forma

Forma vetus plantæ, sed formæ deficit humor.

Dùm videt atq; stupet factum mirabile Perseus,
 Venit consilij diues Tritonia virgo,
 Et propè consistens nimis admirata, quid esset,
 Munera germani probat immortalia fratris,
 Ut, qui Coralijs mutari posse dedisset,
 Aut obliuisci naturæ semina primæ.

Frigida vis folijs naturæ temperat vsus:
 Coralijs verò deus hos afflauit honores,
 Ut, quicumq; gerunt, & habent præsentia secum,
 Per mare, per terras post mille pericula tuti,
 Piratas fugiant, & canum Nerea vitent,
 Prosint palladiæ miscenda laboribus arti,
 Atq; venenatos pellant è corpore potus,
 Subueniant homini ferrata compede victo,
 Impediantque malas præclaris viribus artes,
 Atq; latens odium, tacitæque domestica pugna
 Prælia per miseram passim grassantia plebem,
 Inuidiamque doment, seu sortibus illa notetur,
 Seu dictis magicis & carmine vindicet iram.

Semina frumento si sint permixta serendo:
 Protinus excultis pestes vertentur ab agris,
 Et spicæ steriles non conspicientur in illis,
 Sed nocitura satis grando cessabit ab imbre,
 Et populabundi non pergent ledere vermes.
 * Erucas etiam, locustas atq; pruinas,
 Et mures varios ea semina trita necabunt,
 Auertentque suis ab agris genus omne malorum,
 Ut nec obesse queat Cerealia dona fouentis
 Fulmen triste Ionis, quod in ignibus accipit ignes.

C ij

Mercur.

Wend:
 Historiæ
 Coraliõ-
 rû supra
 positæ
 faculta-
 tes sub-
 necit.

* Autho-
 ritate Iu-
 uenalis
 primam
 (in locu-
 stas) pro-
 ducit,
 quia cor-
 reptionis
 exemplū
 nō inue-
 nitur.

*Mercurius vigilis maclator prouidus Argi,
Has in Corallo mortalibus obtulit artes,
Et vires docuit: quibus vt confidere possis,
Disce quòd in vino soleat prodesse bibenti,
Quem pupugit serpens, vel acuto vipera telo.*

15. Achates.

*Qui solet in vino sumptus prodesse bibenti,
Est adeò multi varijque coloris Achates:
Vt vitri similis nunc esse putetur Iaspis,
Nunc cum sanguineis sardis appareat idem,
Nunc etiam formam splendentis habere smaragdi,
Aut minio proprios videatur amare colores.*

*Quin etiam ferro similis deprenditur esse,
Aut pomi verni representare figuram:*

Achate
varia ge-
nera. *Sed tamen est reliquis præstantior omnibus vnus,
In quo forma nitet fuluo tribuenda leoni,
Indomitaque fera: nam primo tempore clari*

de Achate
Syluo
so dictu
est supra *Semidei proceres (positis cum nomine rebus)*

Esse λεοντοειρην lapidem dixere vocandum.

Dicitur vxori gratum præstare maritum,

Vulneribusque nouis factos lenire dolores,

Scorpio virosus quos fecit acumine punctus.

Eloquio vires & debita verba ministrans

Efficit, vt voto rebusque fruare petitis,

Non nisi de studio tibi gratificatus honesto.

*Quin etiam causas morbi que pericula tollet,
Ni data præueniens abrumpat stamina Clotho.*

*Adhuc de Achate Iaspidis
instar viridi.*

Nec quartana viro, nec febris tertia vitam,

Ausca

Auferet, vt subito medicamina quærat Achate.
 Nam lapis hic reliquis præstantior vnus habetur,
 Et contra febrem certissima comoda præbet,
 Quod magis vt tibi sit nusquam dubitabile verum,
 Disce quòd ad coctas carnes abiectus Achates,
 Deuorat, & fusi momento tollit easdem.

De Achate minij instar rubro.

Hunc ego non dico quidquam præstare medendis
 Morsibus obliquo serpentis acumine factis:

Sed mea, quæ dicam, si pectore verba reponas,
 E Cælo genitum tibi demonstrabo lapillum,
 Quo tanquam medico tua rectè vulnera cures.

Quum ferus exercens immensi viscera Cali
 Impius, & diris viuens Saturnus in armis
 Cogeret ipse patrem caput inclinare deorsum,
 Labenti similem similemque labare volenti,
 Obscuraturum lato mox omnia dorso:

Tunc fluxere sacra de facto vulnere guttae,
 Quas erat in fatis non posse latere sepultas,
 Vt pote quæ venis ex immortalibus irent,
 Et mortale nihil, quod perdi possit, haberent.

Concordes igitur fatorum numine Parca
 Conclusere solo duratas sanguine guttas,
 Et pingui terræ (genitrix est terra deorum)
 Ad solem positæ commendauere fouendas.

Concretum manibus si tractes ipse cruorem,
 Esse putes gemmam, cum tantum sanguis eundem
 Seruet in antiqua concretus mole colorem,
 Qui sub aqua positus, tepidaque subactus in vnda
 Fit, velut ante fuit, liquidus que resoluitur humor.

Fusi mo-
 mēto .i.
 quā bre-
 uissimè
 & citissi-
 mē.
 Liui.l.r.

Oppor-
 tunè ap-
 plicat fa-
 bulā Cę-
 li & Sa-
 turni.

Sanguinis in primam, post facta coagula, formam:
 Hanc autem speciem lapidis dixere cruenti,
 Qui patres veteres seculo vixere priori.

Magna tamen vires illi medicamina debent,
 Quæ, velut accepto confirmant omine vates,
 Tradita diuina sunt quadam palladis arte,
 Ut præstare suum possent mortalibus vsum.

Ærumnas hominum veteres fugat atq; recentes,
 Potus & è vino sananda virilia curat:
 Cumque sero vel lactè datus, vel melle perunctus,
 Est præsens oculis & eorum cura dolori.
 Nam videt inuitus, quoties à Rege deorum
 Dijs alijs seniore deo, diuûmque parente
 Mortales homines auertere lumina sentit.

Consului, manibus lapidem portaret ut istum,
 Cum de magnanimi Pelidæ fortiter armis
 Strenuus & bello magnus contenderet Ajax:
 Et tunc iudicio populantis castra Mineruæ
 Victor apud Troiam dirum superasset Vlysses,
 Si parere meis monitis satis esse putasset:
 Auxilium siquidem diuinum spreuit, & vltro
 Incubuit medius strictum moriturus in enses,
 Cuius ut entes fatum crudele moneris.

Mors
 Aiæcis.

Hic lapis ut multum serpētum morsibus obstat,
 Sic in aquis sacijque tui seruique frequentes
 Te mandante bibant potentque libenter eundem.
 Olim cum cuperem sic commendare Dolonem,
 Ut pedibus celerem puerum suus Hector amaret,
 Illicò poscenti cælestis munera gemmæ
 Donauit lapidem, quem postquam latus haberet,

Omni-

Omnibus acceptum Teucris firmantibus omen,
 Et pater & valde charum bonus Hector amabat.
 Ergò Dolon cupiens aliquid præstare vicissim,
 Quo gratæ mentis sit testaturus amorem:
 Oblulit eximiam præstanti munere gemmam,
 Oblatamque dedit, quam vix à diuite patre
 Innumeris precibus post omnia vota redemit.

Missus ab Iliacis ad fortem Memnona castris
 Reppererat lapidem grati monumenta laboris,
 Me præsentem, pater, per quem præstantior auro
 Vectus & Assyrijs ad nos perlatus ab oris
 Multa magos doctos multò maiora doceret.
 Sed verbis attende meis, attende scienti
 Quæ loquar, & patulas præbe sermonibus aures.

Principio (nec enim fas est animata litare)
 Purè sacrificas festinabamus ad aras:
 Propter quas celebres Phæbo recitauimus hymnos,
 Tellurique Deæ, quæ fecundissima rerum
 Omnibus in terris naturæ semina prodit.
 Inde super lapides Vulcani ponimus ignem,
 Qui nato cruciet vel maceret antra vapore,
 Aut cieat modico longos nidore dracones.

Hi simulac sensere focis data sacra parari,
 Exiuerè suis squamosi protinus antris,
 Et longa serie structam venere sub aram.

Tres post hæc iuuenes: qui lieto membra recenti
 Et nuper toto sua corpora tecta gerebant:
 Ambabus manibus gladios vibrare cruentos,
 Serpentemque suis pictum constringere telis,
 Qui vagus & captus fumi surgentis odore

Ritus in
 Sacrifi-
 cijs obser-
 uati.

Tractus in insidias iam voluebatur ob aram.

*Victores iuvenes hostem non segniter vrgent,
Sed valdè cupidè, multumq̄ue ferociter instant,
Et nunc hoc illum, nunc isto verberè pulsant,
Et nunc hoc illum, nunc isto vulnere lassant,
Donec membra forent in partes scissa nouenas,
Quarum tres primas, qui conspiciit omnia, Phæbo,
Tres alias hominum pascenti corpora terræ,
Tres reliquas diuine tibi Vulcane dicarunt.*

*Hæc in figlinum condebant membra lebetem,
Et superaddentes oleosæ dona Mineruæ,
Grata choro pulchri miscebant pocula Bacchi,
Miscebantq̄ue salem bona condimenta ciborum.*

*Additus est coccus me præcipiente sat acer,
Qui preciosus habens nigrum sub veste colorem,
Externam speciem granorum debuit auro.
Omnia præterea sunt credita mixta lebeti,
Quæ carnes subigant, & quæ subtile palatum
Exacuant, stomachoq̄ue parent sua fercula grato.*

*Interea proprijs diuorum quemque vocari,
Nominibusque suis dici præconia iussi,
Nam si sacrificijs precibus præsentia poscas
Numina, fac supplex vt mystica nomina diuinos
Et superùm laudi cantandæ carmina dictes.*

*Præterea monui diuos sine fine rogandos,
Ne furia tripodem, vel dira Megara lebetem
Pestibus infernis, aut fascinet improba spectris.*

*Ipsè Iouis genius diuinis inclutus alis
Ad sacras partes illos deducet euntes,
Vt simul è coëta celebrent conuinis carne,*

Et

Et reddant saturos inter data fercula ventres,
 Reliquijs sub humum defossis atq; sepultis.
 Sed qui sacrificio peragent mysteria ritu,
 Hi mel odoratum lactisque & pocula Bacchi
 Libabunt, oleæ iussi gestare coronas.

Quando domum læti post sacra peracta redibūt,
 Vix ab eis possis magno impetrare periclo,
 Vt miserentur, vel mitibus esse placeret:
 Quare consilium volo suppeditare salubre,
 Vt declinantes ab eis diuersa petatis,
 Ac ipsum teneatis iter, quod ducit ad illam,
 Ad quam sacrifici comites modò pergimus, aram.

Si quisquam veniat, qui vobis obuius ibit,
 Respondete nihil, neu compellate priores,
 Dùm lætis patrios contingat adire penates,
 Quos in aromatico reuerenter odore coletis.

Hæc ego persiciens olim ventura monebo,
 Et, quod aues volucres arguta voce queruntur,
 Et quod bruta fremunt crudis vescentia prædis,
 Hoc simul omne sciam, nec me didicisse pigebit.

Principio nec enim] non displicent ea, quæ doctissimus
 Gomerius hîc de sacrificijs annotauit, sed, nisi fal-
 lor, quæ hîc Orpheus tradit eadem sunt contra ve-
 nenum antidota, & remedia, quæ post herbas lecto
 insternendas de octauo vnguento ad eundem ferè
 modum in Theriacis Nicander refert.

16. Neurites.

Neurite lapidis scio Baccho dona placere,
 Qui: quando superis tua sacra paranda litabis:
 Cælorum dominos tibi conciliabit amicos.

C v

Si

*Si pede quis nudo calcatum presserit hydram,
Lethalemque ferae serpentis senserit ictum:
Leniet & minuet laeso data gemma dolorem.*

*Vxori gratum charumque dat esse maritum,
Sed (diuine lapis, viridique similime porro)
Tunc tua praecipue nobis medicamina profunt,
Aspis in admoto quum vulnus corpore fecit.*

17. Chabazius.

*Tu quoque quid posses, conabar scire, Chabazi,
Persuasumque fuit, quod mentagra cederet irae,
Virtuti que tuae, quod multos scorpius ictus
Contra te frustra per spicula missa pararet,
Vipote qui gratus Latonae protibus esses:
Sed mihi iurauit sancte Paeanius Heros,
Harum te rerum plane non esse potentem.*

Quaedam
male
Chaba-
zio ad-
scripta.

Mimesis
Philoctete
ad
Theodora
matrem.

*Phœbus (ait) nitide splendenti nobilis arcu
Iratu iussat non credam vera sorori,
Quae Cassandra suis praediceret omina Teucris:
Ast ego iuravi me non nisi vera locutum
Dicere, quae coram post conspicienda venirent.*

*Nunc igitur Princeps iaculandi gnare magister,
Crede meis verbis nil praeter vera sonantis.*

*A Ioue nutriti Priami sic filius inquit
Herculis intrepidi pis seruo dona ministrans,
At nobis virides in colle prementibus herbas
Mutua dicta viam faciunt non esse molestam.*

F I N I S.

OBSERVATIONES
ATQVE DIFFICILIVM ALI-
QVOT LOCORVM IN ORPHEI
TRISMEGISTI POETAE ET PHI-
losophi antiquissimi libellum de lapidi-
bus succinctæ explicationes, in gra-
tiam medicinæ & philoso-
phiæ studiosorum
conscriptæ.

A V T H O R E,

HANNARDO GAMERIO POESIOS ET
PHILOSOPHIÆ PROFESSORE.

A D

Generosum & illustrem virum I. V. & LL. consultissi-
mum dominū D. Georgium à Vossēm pietatis at-
que eruditionis titulis præstantissimum. &c.

HANNARDVS IN ANTI-
QVA, ET NOBILIA SVAE
FAMILIAE INSIGNIA:

Hæc, quæ Gamaeriz data sunt insignia genti,
Virtute, & meritis proauorum paria meorum,
Cæsarea lauro vates ego Regius auxi.

NOBILI, ET GE-
NEROSO VIRO, AC DO-
MINO D. GEORGIO AVORS-
SEM I. V. ET LL. PERITISSI-
mo Consultissimoque Licentiatò, &c.
Domino suo non secus ac patri
honorando S. P.

Incredibile est, vir ornatissime at-
que amplissime, quanto tui desi-
derio tener, cuius quidem vis in
voluntate nostra tanta est, vt ex e-
ius copia satiari posse non videar: primum
quòd de eruditione tua, virtute & meritis re-
amem plurimùm: tùm quòd idem nobis sit
studium, quòd & mihi penè communis sit te-
cum antiquitatis ab interitu vindicandæ cu-
piditas: deinde quòd apud Reuerendum D.
Fratrem tuum, ad illustrem quandam pro-
vinciam tua in primis mihi opera atque au-
thoritate opus sit: quam quidem licet ambi-
tiosè non petam: in ea tamè (si, quod petitur,
obtineam) ita me geram, vt & tibi & fratri
temperatè, sincerè, & fortassis etiam pruden-
ter agere videar, in ijs omnibus, quæ ex re
vestra arbitrabor, nulla occasione corrūpen-
dus: sed de his coram agemus latius, omne
id quod fors feret æquo laturo animo. Nunc,
quam rem agam, attende.

Nuper Orphei illius Trismegisti, Poetarū
& phi-

& philosophorum vt optimi, ita antiquiss:
Lapides de græco in latinum transtuli eodem
carminis genere, quo ipse vsus est, seruato.

In hoc libello passim sunt obuia multa
loca scopulosa, difficiliaq; & obscura, quæ vel
interpretis, vel monitoris, vel fabularum val-
de opportunè adhibitarum explicationis &
nominum enodationis egeant. Itaq; non ra-
tus satis esse, si in Orphea verso tantum do-
ctis essem gratulatus atque gratificatus: nisi
philosophiæ & medicinæ adeoq; latinitatis
studiosis etiam consulerem: arrepto calamo
ex interprete scholiastes factus loca quedam
obscura, & difficiles explicatus habentia an-
notationibus scriptis illustraui, eaq; tibi esse
consecrata volui: non quòd tibi in Orphea,
aut quemuis alium authorem scholijs opus
esse putarem (cum sis ipse doctissimus) sed
quòd hūc nostrum laborem tui nominis cō-
mendatione omnibus doctis gratiorem fore
considerem. Vale, & te amantem Gumerium
redama pro ea, qua es humanitate præditus.
Tungris. xiiij. Calend. Maias.

Hannardus Gumerius.

ANNOTATIONES
IN ORPHEI LIBELLVM
DE LAPIDIBVS.

Iuppiter à miseris. Veteres illi Poëta cum à Fol. 3.
maioribus tanquã per somnũ accepissent, vnius
hominis culpa atq; auãacia: qua ille immortalitatem
affectasset: ceteros mortales in deorũ odia incurrisse,
atq; easdem cum illo pœnas meruisse: & planè iisdẽ
miserijs atq; arumnis fuisse implicitos atq; obnoxios,
paulatim historia versa ad fabulam: Prometheum
quendam Iapeti & Asiæ filium commentum sunt, qui
Mineræ opera cœlos conscenderit, vbi ad rotam so-
lis facula adhibita formatis à se hominibus ignẽ fu-
ratus sit: qua de caussa (vt Sappho Poëtria, Hesio-
dus atq; Æschylus meminere) dij omnes, & cum
Primis Iuppiter, irati, duobus malis, febribus vide-
licet & morbis terras affligerũt, sed Prometheo per
Mercurium ad montem Caucasum alligato aquilam
adhibuerunt, quæ ei cor & secundum alios iecur ex-
ederet.

Hoc autem fabulosum & Poëticum cõmentum
quanquam suis non caret mysterijs atq; rationibus,
vtpote quod suis inuolucris tectè atque tacitè innuit
prometheum ἀπὸ τῆς προπηδείας dictũ in monte Cau-
caso consedisse, atque longis multisque experimentis
ibidem obseruatam Astrologiam naturis syderum
exploratis Assyrios docuisse: tamẽ multò rectius no-
ster Orpheus Philosophatus est, qui non modò non
odisse

edisse Iouem, sed etiam amare atq; iuuare humanum
genus velle scribit, semperque mortalibus subleuan-
dis studuisse, quippe qui ad promethian. i. prudentiã
& solertiam humanam promouendam è cælo in ter-
ras Mercurium prudentiæ & rationis Deum mise-
rit, qui sua dona ferens arumnis ritè medendis Hu-
mano generi secretas traderet artes. Vult enim Or-
pheus hac sua præfatione docere, Deum parentem
rerum & mundi fabricatorem & cæli conditorem,
omniumque, quæ in eis sunt, vnum existere, qui sua
creaturæ & in primis humano generi beneficiat,
atq; fortunet omnia, maximè verò si ad antrũ Mer-
curij diuertat, vbi eam felicitatem homines adipis-
cantur, qua benè à morbis valeant, victores euadât,
à feris metuâtur, ab hominibus honorentur, à Prin-
cipibus suspiciâtur, & viris pariter atq; mulieribus
grati sine periculo inter medios latrones & piratas
tutò versentur: quæ omnia in præfatione cõmemo-
rata loco propositionis statim in principio posuit: vi-
delicet lapidibus præsentibus, quorum vires postea
sunt descripturus, huiusmodi beneficia conciliari. de-
scribit autem lapidum vires, causas autem virium
hoc vel illud operantium solus Deus exploratas ha-
bet, neq; alia reddi causa potest, quàm quòd vniones
sive margaritæ: gëmæ & lapides sint creaturæ Dei
omnipotentis, qui pro sua omnipotentia singulis suas
vires tribuerit intellectu & experientia deprehensas,
vt doctissimus & clarissimus vir Rodolphus agri-
cola lib. i. de inuent: dialect: non minus verè quàm
doctè scribit: Vt in magnete (inquit) colorè quidem
& fi-

Et figuram videmus, vim, qua ad se ferrum rapit, intellectu deprehendimus: sic in Flamatite, sic in Smaragdo, alterius ruborem, alterius virorem oculis est cognoscere: causam autem, qua hic impudicitiae impatiens est, ille sanguinem sistit, sola mēs perspexit. vires itaq; in lapidibus admirari deprehēsas possumus, quarum causae penes vnum Deum sunt. porro, quia hunc librum de lapidibus scripsit Orpheus, quaedam de lapidibus sunt praemittenda: Sūt autem lapidum genera quinq;: gemma, marmor, cos, silex, saxum. gemma est lapis nitens natura rarus atq; paruus, limam non sentiens: nam si limam sentiunt sunt tantum aliqua similitudine non re vera gemma.

Marmor lapis est magnus & nitēs limamq; sentiēs.

Silex lapis est nō paruus neq; nitēs, sed squamosus.

Cos lapis est granulis constans. reliqua verò omnia saxa dicenda sunt. fortè aliqua hīc dicenda essent de notione gemmarum, qua videlicet cognoscerētur: tactu, videlicet cū grauiores & frigidiores sunt: visu cū splendor nitidior est, constantior atq; oculis gratior, lucernae lumine, instar vitri non hebetandis. lima, qua atteri non possunt. substantia, cū viuaciores & magis sunt laeues, de quibus plura apud Hieronymum Cardanum, qui docet lapides non solum viuere, verum etiam morbos, senectutem & tandem mortem pati. lib. 7. de subtil. rerum. consule etiam Iul. Cæs. Scalig. Nos certè Orpheo imbaremus.

Res facit esse deos, Diuinitatem & immortalitatem. Fol. 2.

D

salitatem

talitatem virtute ac laboribus & fortibus gestis me-
titur: quam viri prudentes societati humanæ conser-
uandæ benè consulendo compararunt, atque adepti
sunt, eamque apud posteros laudem & gloriam me-
ruerunt, ut dii crederentur. docet autem hoc exemplo
Apollinis & eius filij Æsculapij, Chironis, qui im-
mortalitatem medendo consecuti sunt: exemplo quoque
Herculis, eos fortunatos prædicat, qui latrones, pira-
tas, prædones aliaque id genus monstra hominibus
infesta aut domuisset, aut superasset.

Fol. 3. Chiró. Dicitur Saturni ex Phyllira filius, Æ-
sculapij & Achilles præceptor, qui in zodiaco sagit-
tarius dicitur.

Fol. 3. At qui scepra Deus. Constituit duos deos, v-
num rerum omnium authorem atque parentem, qui
caelestibus moderetur, alterum terrenum, qui inter
homines terrena dispenset, malorum & calamitatū
author: paucis ad res cælestes intentis, aut ad antrum
Mercurij contendentibus: tanquam cum Christo
nostro dicat: non potestis simul servire Deo & Mā-
monæ: siquidem angusta est via quæ ducit ad cælos.
Est autē antrum Mercurij Orpheo nihil aliud, quā
Schola, in quam illi olim dii futuri (de quibus paulò
ante) heroes confluant, ut naturæ mysteria discerent
ac perscrutarentur.

Fol. 4. Piratis latum. Profundum hîc pro mari po-
nitur, Senecæ exemplo, qui in Herc: fur: hoc ipsum
epithetò tribuit: & Lucanus lib. 8. mare Erythreū,
rubrum profundum dixit. græcè quoque πῆδος habe-
tur eiusdem significationis.

Ille

Ille sacrum morbum. Sacer morbus, quem Fol. 5.
vulgò caducum, aut S. Ioannis vel S. Cornelij, vel
S. Huberti vocant. dicitur etiam morbus comitia-
lis, quòd comitia vitare diceretur: nam interruppe-
bantur comitia, quo die aliquis concidisset. Cato:
quòd comitia prohibere solet, nec id quidem mihi vi-
tium fuit. Plinius author est, hūc morbum solis co-
turnicibus, & homini inter omnia animalia accidere.
lib. 10. cap. 23. dicitur etiam morbus Herculeus,
aut Herculanus ab Hercule, qui eū passus creditur.

Ac Elephantiasis. Elephantiasis, siue elephan- Fol. 5.
tia est morbus lepræ quandam speciem habens, ele-
phantorum cuti similem. de quo morbo vide. Pli-
lib. 20. cap. 10. & lib. 26. cap. 1. Celsum lib. 3.
cap 27.

Stellati mactator prouidus Argi .i. Mercu- Fol. 5.
rius, qui Argum Aristoris filium centum oculos ha-
bentem (nam propterea stellatus dicitur) dulcedine
cantus sopitum occidit: vide Ouid. 1. Metamorpho-
seon.

Mercurioꝝ Deo passim. &c. Ciceroni 3. de Fol. 6.
natur. deor. quinq; Mercurij numerantur. Orpheus
autem hic intelligere videtur Mercurium Trisme-
gistum, qui Ægyptijs præfuit litterasque & leges
tradidit, philosophos sapientia, sacerdotes religione
superauit: primus à physicis ad diuinorum specula-
tionem erectus de maiestate Dei, de demonum or-
dine & animarum natura pulcherrimè, & sapien-
tissimè disputauit, & arcana oraculorum mysteria
libris multis complexus est, quorum aliqua mihi vi-
dere

dere & legere contigit. quia verò obscurius vulgo tradita videbantur, propterea magum difficilem eū ab ignavo populo appellari scribit Orpheus: difficilemque magum, &c. magus autem dictus est honoris causa, nam, auctore Cicerone i. de diuin. sapientum & doctorum genus magorū habebatur in Persis, est autem vox siue dictio Persica, qua apud Persas sapiens significabatur, quales graecis philosophi, latinis pontifices, Gallis Druidae, Aegyptijs sacerdotes, & Hebraeis prophetae habebantur.

Fol. 6. At quicumque meis. Promittit hinc Orpheus scientiam rerum naturalium sibi auscultantibus & laborantibus, tanquam dicat laboribus deos habere omnia venalia, quare subiungit:

Nā, qui cūlta videt latum cōuersus ad orbem,
Non voluit finem Saturnius esse laborum.

Fol. 6. Hypothesis. Est argumentum libri, siue opusculi materia: nam causam & occasionem scripti declarandam continet.

Fol. 7. Se mihi Theodamas. annotatum est à Demetrio Moscho, Theodamantem filium Priami fuisse, sed ego (ut in cōtextu apparet) nepotem Priami fuisse suspicor. Dictys verò Cretensis & Dares Phrygius Theodamantis non meminerunt, sed Dares lib. 6. Thyodamantis à Lycaeo occisi mentionem facit.

Fol. 7. Stata sacra. Dicuntur quae stato & certo tempore singulis annis recurringunt. vide Ouid. Fast.

Fol. 7. Quas simulac vidi tantum non. Tantum non videtur esse dictio vna, non dua, aduerbium rei

NON

non planè peracta, significans idem quod fermè vel proximè, Liui. Decad. 4. lib. 7. vt vidit non posse equare ordinem Romanos & tantum non iam circumiri a dextero cornu i. fermè circumiri a dextero cornu. tantum non ipse prebendi i. parùm absuit quin ipse ego prebenderem.

Crystallus.

Fol. 10.

Diuus Augustinus in præfatione Psalm. 147. author est, Crystallum esse niuem induratum. creditur enim Crystallus, durata per multos annos & non resoluta niue, congelascere, vt resolutio non sit facilis. Stella putat nasci in Alabanda & Orthosia earūq; montibus, sed cum amet loca frigida, qualia sunt Alpes Germaniam ab Italia diuidentes, crediderim in India non nasci. Error autem facilis fuit, quòd Crystallo simillimum lapidem Berillum India mittat, ex quo & vitra & vasa preciosa constari solent. medetur autem Crystallus renibus, cum melle sumptus lac mulieribus suppeditat. de igne ex aduerso sole per Crystallum nato plurima sibi magi promittunt, quem hic Orpheus sacrum appellat. vid. Pli: lib. 37. cap. 2. Solinum. cap. 24. Isidor: lib. 16. cap. 13. Albert. lib. 2. cap. 3.

Galatites.

Fol. 10.

Dicitur hic lapis galactites ἀπό τῆς γάλακτος. i. a lacte. nam licet in ripa Acheloi amnis ater inueniatur, cæcidum reddere succum dicitur pariter & saporem, si teratur. fœminis nutricibus alligatus lactis copiã subministrare creditur. intra os receptus liquefit. & memoriam adimere fertur. Dioscoridi est cinericeus,

D ij

gustu

gustu dulcis, qui tritus colorem lactei emittat. vide
Plin: lib, 37. cap. 10.

Fol. II.

Hanc & Anactiten. Hunc lapidem adamantem Anactiten vocari apud nullum alium auctorem legi, neque puto inter adamantis genera reponendum. Si tamen sit numerandus inter adamantis genera, legendum est anachiten: cuius Plinius lib. 37. cap. 4. meminit eum asserens ita dictum, quod venena irrita faciat, lymphationes abigat, metusque vanos a mente expellat: cuius etiam hic Orpheus mentionem facit ubi ait:

Si lapis è pueri collo dependeat idem,
Pestis nulla suam dabit illa nocte Megaram.

& ea quæ ibi sequuntur.

Porrò quia adamantis meminimus, non puto omit-
tendum esse, quod in eodem capite Plinius affirmat,
eos valde magno errore trahi aut duci, qui aiunt cry-
stallo adamantem in nasci, & mallei ictu non fran-
gi, sed hircino duntaxat sanguine maceratum dissol-
ui: quia constat gemmarijs in scobem malleolo non
difficiliter redigi: & cum Crystallum congelascere
trigesimo quoque anno ferant, prodiderunt duorum
aut trium annorum spacio adamantes perfici. nam
si in ipsa fodina hoc anno ad cubiti altitudinem fo-
dias, adamantes reperies, post biennium si rursus fo-
dias, ibidem inuenies. falsum quoque est, magnetem
ab adamante impediri, quo minus ferrum trahat.

Fol. II.

Hanc & lethæam dixerunt. Cõuenit hic Or-
pheo cum Dioscoride, qui ita scribit: Galactites le-
thæus dicitur, quia præcedentis mala in obliuionem
ducit:

ducit: vnde mulierem absque labore parturire facit,
doloris videlicet oblitam præcedentis partus.

Nec sinat ipsa Deos. Deos hic Heroës facit vt Fol. 11.
alias sæpe, & hunc locum Dioscorides cõfirmat qui
sic scribit: si quis secum portauerit galacluten, qui
Principem vel alium offensum habeat, in obliuio-
nem adducit Principis vel alterius auersantis iram,
& dominum suum reddit omnibus amabilem. qui
verò hæc nolint credere, his cum Plinio respondeo,
non quærendam in vlla parte naturæ rationem, sed
voluntatem: cum numinum muneris talis inuentio
omnis sit.

Petraces siue glossopetra. Fol. 12.

Petraces penultima breui, lapis dictus videtur quòd
quasi in cuspidem desinat: dicitur etiam glossopetra,
à similitudine lingue humanæ, quam repræsentat.
Plinius lib. 37. cap. 10. scribit in terra non nasci,
sed, deficiëte luna, è celo decidere lenocinãti necessa-
riam. hodiè ex collis infantium gestatur omnibus nota-
tissima.

Achates. Fol. 12.

Lib. 37. cap. 1. commemorat Plinius pyrhum Re-
gem, eum, qui aduersus Romanos bellum gessit, ha-
buisse Achaten, in quo nouem musæ & Apollo ci-
tharam tenens spectarentur, non arte sed sponte na-
turæ ita discurrentibus maculis, vt musis quoque,
singulis sua redderentur insignia. de quo lapide quid
sentiat Cardanus, vide eius lib. 7. de rerum subti-
litate. est autem Achates tam varius vt vnũ eun-
demque lapidem esse vix credas. Plinius eum ait

D iij

potentem

potentem virtutis esse, si setis leoninis implicatus gestetur, aut feratur. de eius viribus atque varietate abundè hic & postea copiosius refert Orpheus.

Fol. 12.

Cornu cerui.

Hic lapis aut nusquã inuenitur, aut rarissimè: nam abditis ita locis sua cornua abijciunt, vt dexterum planè cornu negent inueniri aut visum esse à quocquam, tãquàm aliquo medicamento præditum. Vide Eras: adagium: vbi cerui abijciunt cornua. gemmarij Elaphiten vocant. Cardanus ait si è vasis ex ceruino cornu bibamus edamusque: pocula vasaque (contracta iam mora in illis) venenorum vires bebetare.

Fol. 13.

Barbarus.

Galenus in lib. *περὶ ἀπλῶν* sine de simplicibus medicamentis nono, in lapide Gagate etiam Barbari lapidis meminit, & glutinandis vulneribus aptum esse innuit.

Fol. 13.

Iaspis.

Iaspis lapis varius est: nam, teste Plinio, in India Smaragdo similis inuenitur (quod verum esse testatur & docet Garcias ab horto Proregis Indiae medicus. asserens ex Iaspide vasa murrhina constari a deo virentia, vt ex Smaragdo facta videantur) in Cypro glaucus & pinguis: in Perside aris instar. phrygia purpureos, Capadocia ex purpureo caeruleos atque non resurgentes, Thracia indico similes mittit. Diosco. lib. 5. cap. 47. Gal. lib. 9. Simpl: medic: cap. 1. quæ hic ab Orpheo ponuntur eadem Iaspidi magi tribuunt. Dioscorides tamen Iaspidè gestanti

1018

non formidanda esse tonitrua : parturientibus pro-
desse: & febribus mederi, vulneraque ab inflamma-
tione & dolore conseruare tradit.

Topazus.

Fol. 14.

Topazus est gemma viridis, quae sola ex nobilibus
dicitur limam admittere, omnibus alijs, cū primū
inueniretur, praetata.

Vtilis est etiam. Quia Dioscorides ait Topazium
iram sedare, tristitiam tollere, & contra noxios mo-
tus, Phrenesin & mortem repentinam valere. vid.
Strab. lib. 16.

Opalius.

Fol. 14.

Opalius alio nomine paderotes dicitur, quare hic di-
cit Orpheus eum puero similem esse formosum cor-
pus habenti.

Solis habent radios. Experimentum eius in Fol. 15.
sole tantum est, falsis enim contra radios libratis di-
gito à pollice, vnus atq; idem transulet color in se
consumptus, fulgor veri subinde variat & plus huc
illucque spargit, & fulgor lucis in digitos funditur.
Haec Stella: porrò Iulius Sotinus cap. 44. ait in eo
congruere quicquid eximium est, quadam decoris praerogativa,
Crystallum lucere, purpuram rubere, in ora-
rum extremitatibus corona crocea velut è liquido
reniente: qua suauitate oculos inuuet (vt & hic Or-
pheus canit) visum illiciat & intuentes cum gratia
detineat.

Cernuus Heroem. Nam amorem conciliare Fol. 15.
creditur & fauorem gestantibus. nisi fallor, puto
bunc lapidem eundem esse, cum eo, qui inuentus in

D v

Zeilan

Zeilan ab Garcia medico oculus catti dicitur, de quo sibi Indi persuasum habent, eius, qui hanc gemmam possidet, facultates non posse minui, sed semper incrementum facere & augeri. Cardanus eum lib. 7. de subtil. Pseudopalum vocat. vānit aureis sexcētis lusitanicis.

Fol. 15.

Magnes.

Magnes lapis Plinij lib. 34. cap. 14. & Augustini lib. de Ciuitate Dei 12. cap. 4. aliorumq; authorum testimonio, adeoque ipsius experientia vsu nobilitatus est, ferrum ad se trahens, quo etiam nomen fecit prouerbio, cuncta ad se trahit, vti magnes lapis ferrum, aptissima autem hic vtitur Orpheus comparatione, dum ita se ad ferrū habere dicit, tāquam mulier sponsa ad virum sponsum. vnde subiungit, quod Circa seruauerit, cum videlicet Vlyssis socios ferreos ad se tanquam per magnetem attraheret. lib. Odyss. 10.

Fol. 15.

Hoc quoq; tunc audax. *Ætias .i. Medea, Ætæ filia. fuit Ætes filius Solis & Persidos, Rex Colchorum, qui ex Idyia Medeam & Chalcio-pen genuit. vt in Theogo: Hesiod.*

Fol. 17.

Occisor paridis. Variāt authores de morte Paridis. nam Orpheus cum Dicty Cretensi a Philoctete occisum tradit, fallacem autem Philocteten vocat, quia Hercules erat sagittis armatus, quæ infecta hydræ sanguine haud sine exitio corpori figebatur. graphice Paridis cum Philoctete certamen Dictys describit, ad quem lectorem relego. Dares autem ab Aiace Paridem & à Paride Aiacem occisum tradit.

tradit. cætera quæ sequuntur confer cum Plinij ver-
bis lib. 37. cap. 10. Alb. lib. 2. cap. 13.

Orites alio nomine Siderites dicitur, sicuti & mor-
tuus ophites.

P A R I D I S C V M P H I L O C T E .

te certamē, cuius paulò ante memini, de verbo
ad verbum, Q. Septimio Romano in-
terprete, sic se habet.

Tum Philoctetes progressum Alexandrum laceffit, si
auderet sagittarum certamine; ita consensu vtriusque
partis Vlyses atque Deiphobus spatium certaminis de-
finiunt, Igitur primus Alexander incassum sagittā con-
tendit. Dein Philoctetes insecutus sinistram manū ho-
sti transfigit, reclamantiq̄ue per dolorem, dexterū ocu-
lum perforat. & iam fugientem insecutus tertio vulnere
per vtrunque pedem traicit, fatigatumq̄ue ad postre-
mum interficit. quippe Herculis armatus sagittis, quæ
infectæ hydræ sanguine, haud sine exitio corpori fige-
bantur.

Ac veneri sacrum. *Αδίατρον* latinè capillū *Ve-* Fol. 17.
neris vertimus: intelligit autem hic non herbā, sed
quasuis mulieres, vti ex sequentibus patet.

Hunc Helenus lapidem. *Superstitiosa sunt* Fol. 17.
quæ sequuntur, nisi allegoricè exponamus.

Laomedontiades. i. Priamus, sed Dictys Cre- Fol. 18.
tensis scribit lib. 3. non Priamū, sed Achillem Aga-
memnoni & Menelao fuisse malè ominatū. & li. 5.
Cassandram omnia ferè infortunia Agamemnoni
predixisse, quæ reduci in patria postea euenerunt.

Me Deus intonsus. i. Apollo, quem sibi vati- Fol. 19.
cinandi

cinandi potestatem fecisse dicit tantum vera locu-
ro: qua re sibi fidem autoritatēque suis verbis con-
ciliat, quibus bene & verè docet maiores & plures
vires lapidibus, quam plantis tribui oportere.

Fol. 21. Quando Sideriten me dante. Euphorbus cum
Patroclum vulnerasset ab Achille interfectus est, de
cuius animæ in Pythagoram transmigratio videtur.
Aul. Gellij. lib. 4. cap. 11.

Fol. 21. Inclytus & pulcher. Menalippi cuiusdam me-
minit Dictys Cretensis lib. 6. quem ait fuisse Acasti
filium. Sed non negauerim alium Icetaonis Menalippum
filium: facit autem Dictys Icetaonem Lao-
medontis filium, fratrem germanum Priami. Si
verò Menalippus Icetaonis fuerit filius, & Theo-
damas Priami, fuerunt utique patruelles Theodamas
& Menalippus, qui proprie grecis ἑτεροειδῆσι appel-
lantur: sicuti duarum aut plurium sororum filij ἀδελφῶν
i. consobrini dicuntur: quod ego vocabulum ad ex-
emplar Orphei de industria seruaui.

Fol. 22. Gagates.

Conuenit hic locus Orphei cum Plin. lib. 9. ca. 26.
lib. 36. cap. 19. & cum Galen. lib. 9. cap. 8. ger-
mani & galli belgæ swarten oochsteen vocant. alij
getten steen appellant.

Fol. 23. Quin etiam nusquam. Hæc vsq; ad octauum
versum ita corrupta atque deprauata fuerunt, ut ex
eorum difficultatibus me vix expediuerim. ignoscet
igitur doctiores, & me erroris monere dignabuntur,
si castigatiora illis exemplaria contigerint.

Meminit gagatæ lapidis Nicander in Theriacis,

quo accenso pelli & profligari serpentes scribit. vocatur ab eo Engangis, dicitur etiam Gangitis, à quo ignis excitatus bituminosum odorem reddit. vide etiam Diosco. lib. 5. cap. 99.

Scorpius Lapis.

Fol. 24.

Scorpie te lapidem. Hunc lapidem Plin. lib. 37. cap. 11. à scorpionis aut colore aut effigie scorpiten dictū putat. porrò lapis, qui sequitur, planè Corsoides est, & non alius, cuius descriptionem & historiam hìc fufius Orpheus, quàm Plinius recenset lib. 37. cap. 10.

Coralium.

Fol. 25.

Coralij historiã hìc Orpheus describit plenè & verè, & Plin. lib. 36. cap. 19. Alb. lib. 2. cap. 3. Diosco. in cap. de Coralio.

Fama fuit veras. Opportunè hanc fabulam in medium adfert Orpheus, à quo totum hunc locum Ouidius in suarum transformationum lib. 4. mutuatus est, apud quem de Perseo, Medusa, Gorgone fufissimè omnia tractata inuenies.

Fol. 26.

Semina frumento. Hac eadem habet Albertus, quem petulanter alijs videndum propinat hisce verbis Alardus Amsterodamus: stultè omninò (inquit) faceret, qui super pomiferas arbores, vel fabaceas herbas coralia in pulveres redacta cum aqua asperferit, pomorum aut fabarum sperans copiam. Eam lucri speciem si quis affectarit, Alberto gratias referat, qui id secretum posteris reliquit. At, & Alarde, tua pace dixerim, non gratias illas Alberto magno, sed Trismegisto .i. ter Maximo Orpheo deberi:

Fol. 27.

beri: cui sapientissimo Philosopho, quàm tibi nugatori, tutius sit credere.

- Fol. 28. **Achates.**
Cui non sufficiunt aut satisfaciunt, quæ suprâ dicta sunt: consulat ille Hiero. Cardanũ & Eras. Stellâ.
- Fol. 29. Hunc ego non dico. Loquitur hîc de Achate miniato siue rubro, qui quoniã in aqua maceratus in liquorem sanguineũ resoluitur, occasionẽ dedit fabulæ, quæ est de Saturno, patris Cali pudenda abscondente, atq; in mare proyiciente, & imperium in aethere violenter occupante, cuius fabulæ allegoricam explicationem vide, apud Ciceronẽ lib. 2. de nat: deor: & Macrob. Satur: lib. 4. 41. 42.
- Fol. 30. **Strenuus.** Vide Dictyn Cretensem lib. 5. cuius verba cum his Orphei verbis planè consonant, uti in reliquis ferè omnibus, aliter scribẽte Darete. de Memnone, Dolone, Hecitore ex alijs nota sunt.
- Fol. 31. Principiõ nec enim. Docet hic modum sacrificandi & ritus ordine persequitur sacrificijs huiusmodi præstari solitos per Achaten ignibus impositũ, ad cuius siue odorem siue nidorem serpentes eneruati fierent Phœbo, Telluri & Vutcano victima. fuit & fortassis huiusmodi sacrificium, in quo) Chryse sacrificante) Philoçletes à serpente læsus fingitur. Porro neq; hoc in loco omittendum est, quòd etiam Democritus (authore Plinio lib. 10.) docere veritus non est, aues esse quasdam certis vocabulis, ex quarum confuso sanguine serpentes gignantur, è quibus si quis edisset, eũ linguas auũ & colloquia earũ subito interpretaturũ, sed hæc, ut multa alia super-

litiosa, vafriſ & ſubdolis demus Satanae inſidijs. Fol.32.

Additus eſt Coccus. Garcias ab orto medicus inſignis: cuius etiam ſupra meminimus: duo coccorum facit genera: alterum quod ſeruetur fructibus ferendis: alterum Zuræ cogendæ (ita vocant liquorẽ ex arbore ſtillantem) conſervant.

Interea proprijs. De nominibus deorũ, conſulatur Corn: Agrip. & alij de re Magica ſcriptores, in quibus nullus vnquam vtiliter verſabitur. Fol.32.

Neurita lapidis. Locus hic deprauatus eſt, ex Fol.33.

Plin. lib. 37. corrigendus. legendũ eſt autẽ Nebrida vel Nebrita, a nominatiuo Nebrites vel Nebrides penultima longa. quẽ Plin. loco citato, Libero patri ſacrum ait. nomenque traxiſſe à Nebridum ſimilitudine. Erant autẽ Nebrides (penultima breui) caprarum vel damarũ pelles, quibus veteres in ſacris Bacchi utebantur. Chabazius. Fol.34.

De Chabazio nihil præclari ſentit Orpheus, de quo cum multa ſibi antea promiſiſſet, aliter à Philoſtete doctum eſſe Theodamantem tradit. nam totus liber eſt Theodamantis mimeſis.

Mentagra. Græcè λειχη morbus dictus à mēto, Fol.34.

qui homines & pecudes inuadit. vide Plin. lib. 26. cap. 1. & Colu. lib. 7. cap. 5. Hæc ſunt, mi Georgi, quæ de Orphei locis difficilioribus putavi dicenda: ſperās atq; confidens pro tua humanitate & ſingulari cādore, hunc meũ qualemcumq; laborẽ tibi in primis gratũ fore, cuius fauore & ſtudio, etiã alijs, in poſterum ſit fama nominis mei futura cōmendatior.

F I N I S.

Fol. 22. *[Faint, illegible text]*

Fol. 23. *[Faint, illegible text]*

Fol. 24. *[Faint, illegible text]*

Fol. 25. *[Faint, illegible text]*

[Faint, illegible text]

F I N I S

17
2
3
Laudius Benorist
Regetor 1667
~~Theodorus Pöygen~~
~~Sylaxer~~

Laudius Benorist

nd m

ind m 170

m O Juvenem

nd

m nd

m m

m

S O J

Anno 1599

